

ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ERASMUS+ BUREAUCRACY OBSTACLES TO ERASMUS + PROGRAMS

Μιχαήλ Θεοδώρου
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
Διευθυντής 1^ο Δ.Σ. Φιλιατών
«Κωνσταντίνος Ζάππας»
Διδασκαλείο ΕΑΕ
Msc EAE
mtheodor@sch.gr

Δήμητρα Γκιοκά
Εκπαιδευτικός ΠΕ 70
Δασκάλα στο Δ.Σ.
Αγίου Βλασίου-Καστρίου
Διδασκαλείο Γενικής Αγωγής
gkiokadim@gmail.com

Μαρία Ιακωβάκη
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
Υποδιευθύντρια 2^{ου} Δ.Σ.
Φιλιπιάδας Πρέβεζας
Med, Msc EAE
mimariak@gmail.com

Ιωάννης Μαγγίνας
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
Τμήμα ένταξης 1^{ου} Δ.Σ.
Φιλιπιάδας Πρέβεζας
Διδασκαλείο ΕΑΕ
Msc, Msc EAE, cphd
johnmagginas@yahoo.gr

Περίληψη

Σκοπός αυτής της έρευνας είναι η διερεύνηση των παραγόντων, που λειτουργούν αποτρεπτικά στη συμμετοχή των εκπαιδευτικών Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus+ (KA1, KA2), παρά το ενδιαφέρον τους για αυτά και τα αναμφισβήτητα οφέλη που προκύπτουν από μια τέτοια συμμετοχή. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν η χορήγηση ερωτηματολογίου που φτιάχτηκε με το Google Form και διαμοιράστηκε διαδικτυακά. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 110 εκπαιδευτικούς και η επεξεργασία τους έγινε με υπολογιστικά φύλλα Google. Τα αποτελέσματα φανερώνουν ότι η γραφειοκρατία, ειδικά στη σύνταξη της αίτησης, είναι ο πλέον αποτρεπτικός παράγοντας για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Την ίδια άποψη έχουν και μάλιστα πιο έντονα, οι δυο υποομάδες εκπαιδευτικών του δείγματος που είτε κατά το παρελθόν είχαν λάβει μέρος σε τέτοια προγράμματα, είτε είχαν ρόλο συντονιστή στο σχολείο τους. Στο τέλος γίνονται προτάσεις για την υπέρβαση του προβλήματος.

Λέξεις κλειδιά

Erasmus+, σχολική εκπαίδευση, γραφειοκρατία, αίτηση.

Abstract

The aim of this research is to investigate the factors that act as a deterrent to the participation of primary and secondary school teachers in European Erasmus+ programmes (KA1, KA2), regardless of their own interest in them and the undoubted benefits arising from their participation. The method followed was the submission of an online questionnaire created with Google Forms. The questionnaire was completed by 110 teachers and edited with Google spreadsheets. The results indicated that bureaucracy, especially when drafting the application, was the strongest deterrent to teacher involvement. The same aspect/view was even more strongly expressed by the two sub-groups of teachers (included in the survey sample) who had previously participated in similar programmes or had the coordinating role in their school. Finally, suggestions were made about ways to deal with the problem.

Key words

Erasmus+, school education, bureaucracy, application form.

1. Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαιδευτική πολιτική

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) είναι φορέας σημαντικών εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών και η εξέλιξη της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, αν και ιστορικά περνάει από διαφορετικά στάδια έχει, μεταξύ άλλων, πάντα ως στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών εκπαίδευσης (Γκόβαρης και Ρουσσάκης, 2008).

Επειδή ακριβώς η εκπαίδευση παίζει κεντρικό ρόλο στην οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Zevgitis & Emvalotis, 2015), τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται προσπάθεια προώθησης μιας *Ευρωπαϊκής Διάστασης* στο εκπαιδευτικό σύστημα των χωρών – μελών. Σκοπός αυτής της πολιτικής είναι η ανάδειξη της ευρωπαϊκής ταυτότητας και του ευρωπαϊκού πολιτισμού (Μόνιου, 2019), η εμπέδωση κοινών αρχών και αξιών, η προώθηση της δημοκρατίας και η ισότιμη πρόσβαση των πολιτών στα οφέλη της εκπαίδευσης (Χατζηπέτρου, 2019).

Κυρίως από τη δεκαετία του 1990, η πολιτική αυτή οδήγησε σε αυξημένο ενδιαφέρον της Ε.Ε. για *κινητικότητες* (ανταλλαγές) μεταξύ του εκπαιδευτικού πληθυσμού, με σκοπό την ενίσχυση της αίσθησης του ευρωπαίου πολίτη και την εδραίωση της *Ευρωπαϊκής Διάστασης* στην εκπαίδευση (Osler, 2012). Η θεσμοθέτηση λοιπόν όλων αυτών των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, που περιλαμβάνουν κινητικότητες εκπαιδευτικού πληθυσμού, γνωστά σήμερα με τον ευρύ όρο *Erasmus+*, είναι ένα εργαλείο ‘εξευρωπαϊσμού’, που υπηρετεί και ενισχύει τον σκοπό της *Ευρωπαϊκής Διάστασης* στην εκπαίδευση (Λιάπη, 2015, Μόνιου, 2019, Χατζηπέτρου, 2019).

Σε αυτό το πλαίσιο, ο ευρωπαϊκός οδηγός αυτών των προγραμμάτων αναφέρεται στην παροχή ίσων ευκαιριών, ιδίως προς τις μη προνομιούχες ομάδες. Δηλαδή άτομα

που λόγω οικονομικών, κοινωνικών, γεωγραφικών, φυλετικών ή κάθε είδους εμποδίων, δυσκολεύονται να έχουν μια ανοιχτή και εύκολη πρόσβαση συμμετοχής στα προγράμματα κινητικότητας, ώστε μέσω των κινητικοτήτων να επιτευχθεί η εμπέδωση των ευρωπαϊκών αξιών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

2. Ιστορική αναδρομή των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

Τα ευρωπαϊκά προγράμματα στην πορεία του χρόνου, αν και άλλαξαν το όνομά τους ή τις προϋποθέσεις συμμετοχής, δεν έπαψαν ποτέ να έχουν στον πυρήνα τους την προώθηση της *Ευρωπαϊκής Διάστασης* στην εκπαίδευση. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται ξεχωριστά και με χρονολογική σειρά όλα τα ευρωπαϊκά προγράμματα, που έχουν πλέον ολοκληρώσει την ιστορική τους διαδρομή, καλύπτοντας το διάστημα από το 1987 μέχρι και το 2013.

Erasmus, 1987: Τα ευρωπαϊκά προγράμματα ξεκίνησαν το 1987 με το όνομα Erasmus, από το όνομα του γνωστού Ολλανδού ουμανιστή φιλόσοφου και θεολόγου. Σκοπός του προγράμματος ήταν η κινητικότητα των φοιτητών και του προσωπικού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μεταξύ διαφορετικών κρατών μελών της ευρωπαϊκής κοινότητας, με ανταλλαγές επισκέψεων (Χατζηπέτρου, 2019).

Socrates I, 1994 - 1999: Το πρόγραμμα Socrates I ξεκίνησε το 1994. Ήταν ένα πρόγραμμα ευρύτερο του Erasmus, γιατί απευθύνθηκε σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες (Δαββέτα, 2020). Η επέκταση του προγράμματος και στην υποχρεωτική εκπαίδευση ήταν η σημαντική διαφορά, σε σχέση με το Erasmus. Το πρόγραμμα περιλάμβανε τρεις βασικούς άξονες, το Erasmus (για την τριτοβάθμια εκπαίδευση), το Comenius (για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση) και το Lingua (για τις ξένες γλώσσες, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την εκπαίδευση ενηλίκων).

Socrates II, 2000 – 2006: Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε μετά την ολοκλήρωση του Socrates I να συνεχίσει τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα, θεσμοθετώντας το Socrates II (Diamantopoulou, 2006). Αξιοποιήθηκε η εμπειρία από τα προηγούμενα προγράμματα και εμπλουτίστηκε με την εισαγωγή νέων δράσεων. Κεντρικός σκοπός υπήρξε η εμπέδωση της *Ευρωπαϊκής Διάστασης* στην εκπαίδευση. Δικαίωμα συμμετοχής είχε όλη η εκπαιδευτική κοινότητα, δηλαδή όσοι είχαν την ιδιότητα του μαθητή – φοιτητή ή ανήκαν σε εκπαιδευτικό προσωπικό, ακόμα και ιδρύματα, φορείς και οργανισμοί, που σχετιζονταν με την εκπαίδευση, όπως παράδειγμα ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων Τον γενικό συντονισμό και την επίβλεψη ανέλαβε το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (I.K.Y.).

Το πρόγραμμα περιλάμβανε πλέον 8 δράσεις. Το Comenius για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αφορούσε κινητικότητες εκπαιδευτικών για επιμόρφωση, αλλά και μαθητών που έκαναν σχολικές συμπράξεις με άλλα σχολεία και στόχευαν στην υλοποίηση ενός project. Το Erasmus για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, το

Grundtvig για την εκπαίδευση ενηλίκων στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση, τη δράση Lingua για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών, το Minerva για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τη χρήση τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) και άλλες τρεις δράσεις για τον καλύτερο συντονισμό του όλου προγράμματος (Χατζηπέτρου, 2019).

Lifelong Learning Program (LLP), 2007 – 2013: Το Comenius έδωσε τη θέση του στο Life Long Program, το οποίο περιλάμβανε έξι προγράμματα. Τα πιο γνωστά ήταν το Erasmus, το Leonardo da Vinci (για την επαγγελματική εκπαίδευση), το Comenius και το Grundtvig. Η βασική διαφορά, τουλάχιστον σε επίπεδο εξαγγελιών και προθέσεων, ήταν η απλοποίηση των διαδικασιών που απαιτούνταν για την υλοποίηση των προγραμμάτων (Πασιάς, 2006).

2.1. Ισχύον Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα

Ολοκληρώνοντας την ιστορική αναδρομή, θα γίνει ιδιαίτερη παρουσίαση του ισχύοντος ευρωπαϊκού προγράμματος. Το ισχύον πρόγραμμα αποτυπώνει την ωριμότερη φάση μιας πορείας και εμπειρίας σχεδόν δυόμισι δεκαετιών, επιχειρώντας να αντιμετωπίσει εμπόδια και δυσκολίες, που έχουν ήδη επιστημανθεί σε προηγούμενα στάδια.

Erasmus+, 2014 - 2020: Είναι το πρόγραμμα που ισχύει ακόμα σήμερα εν αναμονή των ανακοινώσεων για το επόμενο. Σύμφωνα με τον επικαιροποιημένο οδηγό προγράμματος του Erasmus+ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020), το ισχύον ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση είναι μια τεράστια ομπρέλα, που ενσωματώνει όλα τα προηγούμενα. Αφορά φυσικά όλους τους τομείς εκπαίδευσης, την κατάρτιση και τον αθλητισμό, έχοντας ως βασικό σκοπό την προώθηση των ευρωπαϊκών αξιών.

Εισάγει καινοτομίες, όπως ένα κοινό σύστημα πιστοποίησης και αναγνώρισης δεξιοτήτων και προσόντων εντός των χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης (πχ Europass, ECTS). Δίνει μεγάλη έμφαση στη διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που παράγονται και στην ανοιχτή και δωρεάν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό που προκύπτει στα πλαίσια της υλοποίησης των προγραμμάτων. Η διατήρηση της γλωσσικής πολυμορφίας και της εκμάθησης ξένων γλωσσών αποτελεί βασική επιδίωξη του Erasmus+. Όλες οι δράσεις πρέπει να γίνονται σε ένα ασφαλές περιβάλλον, με την υποχρέωση των φορέων αποστολής να εκδίδουν ασφάλεια ταξιδιού, αστικής ευθύνης και ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης για τα άτομα που μετακινούνται. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος είναι περίπου 15 δις ευρώ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

Πλαισιώνεται από φορείς που υποστηρίζουν την υλοποίηση των προγραμμάτων του. Οι σημαντικότεροι είναι: Η *Εθνική Μονάδα* της κάθε χώρας (για την Ελλάδα είναι το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών – Ι.Κ.Υ.), που παρέχει πληροφορίες, συντονίζει, ελέγχει και εποπτεύει. Το *Δίκτυο Ευρυδίκη*, που παρέχει συγκριτικές αναλύσεις για εκπαιδευτικά ζητήματα των χωρών μελών. Επιπλέον η πλατφόρμα *eTwinning*

(<https://www.etwinning.net/el/pub/index.htm>), που είναι μια τεράστια ηλεκτρονική κοινότητα εκπαιδευτικών με μέλη πάνω από 800.000 εκπαιδευτικούς και 200.000 σχολεία πανευρωπαϊκά. Και τέλος η *Πύλη για τη Σχολική Εκπαίδευση* (School Education Gateway – SEG), μια τεράστια εκπαιδευτική πλατφόρμα που αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρήσιμη για την αναζήτηση εταίρων και παρόχων για τα σχολικά προγράμματα (<https://www.etwinning.net/el/pub/index.htm>).

Η διάρθρωση του προγράμματος Erasmus+ περιέχει τις δράσεις: Βασική Δράση 1, Βασική Δράση 2, Βασική Δράση 3, Δραστηριότητες Jean Monnet, Δραστηριότητες για τον Αθλητισμό. Παρακάτω θα αναλυθούν μόνο οι δυο πρώτες δράσεις, γιατί σχετίζονται με τη σχολική εκπαίδευση.

Η Βασική Δράση 1 (Key Action 1 – KA1), σχετίζεται με την κινητικότητα των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για απόκτηση εκπαιδευτικής ή και επαγγελματικής εμπειρίας σε ξένη χώρα. Επίσης προσφέρει κοινά μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών *Erasmus Mundus* από κοινοπραξίες πανεπιστημίων με πλήρη υποτροφία σε επιλεγμένους φοιτητές και χορηγεί σπουδαστικά δάνεια για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό (Δαββέτα, 2020).

Σε ότι αφορά τη σχολική εκπαίδευση, η Βασική Δράση 1 (KA1) περιλαμβάνει σχέδια κινητικότητας εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα σχέδια αυτά μπορεί να είναι ανάθεση καθηκόντων διδασκαλίας σε σχολεία του εξωτερικού, παρακολούθηση διارθρωμένων προγραμμάτων μαθημάτων (δομημένα σεμινάρια) στο εξωτερικό ή παρακολούθηση εργασίας σε σχολείο του εξωτερικού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

Αντίθετα, η Βασική Δράση 2 (Key Action 2 – KA2) απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στηρίζει συνολικά 5 τομείς. Ο πρώτος τομέας αφορά τις *Διακρατικές Στρατηγικές Συμπράξεις* και τις κινητικότητες για τη σχολική εκπαίδευση. Ο γενικός σκοπός των δράσεων KA2 είναι η αναβάθμιση των οργανισμών συμμετοχής, των προσώπων που συμμετέχουν και η ενίσχυση συνολικά των εκπαιδευτικών συστημάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

Στις *Σχολικές Συμπράξεις* δίνεται η δυνατότητα κινητικότητας σε εκπαιδευτικούς και μαθητές, σε συνδυασμό με την εικονική συνεργασία μέσω της πλατφόρμας eTwinning. Στην πράξη η διαδικασία έχει ως εξής: Το σχολείο-συντονιστής μιας σύμπραξης (ομάδας) σχολείων υποβάλλει την αίτηση χρηματοδότησης στην εθνική του μονάδα. Η αίτηση αφορά την κοινή υλοποίηση ενός project (πχ ισότητα φύλων). Αν η εθνική μονάδα της χώρας (πχ IKY) του σχολείου - συντονιστή εγκρίνει το πρόγραμμα, αυτό σημαίνει ότι όλα τα σχολεία (και των άλλων χωρών) που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, θα χρηματοδοτηθούν για την υλοποίησή του και για τις μεταξύ τους κινητικότητες. Συνήθως η κάθε κινητικότητα (μαθητές και συνοδοί εκπαιδευτικοί) έχει διάρκεια μιας εβδομάδας και το πρόγραμμα ολοκληρώνεται εντός δυο ετών.

3. Γραφειοκρατία και Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Η γραφειοκρατία υπάρχει γενικότερα στις δομές της ευρωπαϊκής ένωσης (Ε.Ε.) και διαδραματίζει έναν ρόλο με όλο και πιο αυξανόμενη ισχύ. Δρα ως εμπόδιο της κατανόησης των ιδεωδών και των πλεονεκτημάτων που η Ε.Ε. προσφέρει στους πολίτες της, δίνοντας ταυτόχρονα επιχειρήματα στους ευρωσκεπτικιστές που την εχθρεύονται. Η αυστηρή τεχνοκρατική γλώσσα της και το περίπλοκο και δυσνόητο σύστημά της με τις τεχνικές ορολογίες, αποτελεί συχνά εμπόδιο ακόμα και για τα ίδια τα συλλογικά της όργανα, πόσο μάλλον για έναν ευρωπαϊκό πολίτη. Τελικά, μήπως η γραφειοκρατία των Βρυξελλών αποξενώνει τους πολίτες της (Μαρίνος, 2016);

Πολλές δημοσιεύσεις αναφέρουν αυτή τη θεσμική πολυπλοκότητα της Ε.Ε. και το *δημοκρατικό της έλλειμμα*, ως εμπόδια στο να κατανοήσουν οι πολίτες το πώς οι ευρωπαϊκές πολιτικές επηρεάζουν τις ζωές τους. Η ύπαρξη προγραμμάτων όπως το Erasmus+, δεν αρκεί για την επίτευξη των σκοπών της Ε.Ε., όταν τα γραφειοκρατικά εμπόδια τους αντιμάχονται (Φραγκονικολόπουλος, 2016).

Η γραφειοκρατία αυτή, όπως είναι αναμενόμενο, αντανακλάται και στη σύνταξη των αιτήσεων για χρηματοδότηση ενός ευρωπαϊκού προγράμματος σχολικής εκπαίδευσης Erasmus+ KA1 ή KA2. Λέγοντας γραφειοκρατία στη σύνταξη της αίτησης, πρέπει να διευκρινιστεί ότι δεν περιλαμβάνει την περίπτωση της εγχώριας γραφειοκρατίας (δυστυχώς υπαρκτή και αυτή), που δυσκολεύει κάποιες φορές επιπλέον την κατάσταση (Lakasas, 2018), αλλά στην εγγενή γραφειοκρατία που απορρέει από τις απαιτήσεις των ίδιων των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, κοινή για όλες τις χώρες μέλη. Αν και οι δημοσιεύσεις αποκλειστικά για τη σύνταξη μιας αίτησης στην ελληνική βιβλιογραφία είναι ακόμα ελάχιστες (Αμανατίδης, 2019), η ορθή σύνταξη μιας αίτησης είναι κομβικό σημείο για την έγκριση συμμετοχής ενός σχολείου σε πρόγραμμα KA1 ή KA2 και τη χρηματοδότησή του.

Το να απαντήσει κάποιος στο ερώτημα «πώς γίνεται τελικά η σύνταξη μιας αίτησης» για συμμετοχή ενός σχολικού οργανισμού σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα KA1 ή KA2, δεν είναι καθόλου απλή υπόθεση. Ακόμα και τα στάδια πριν την σύνταξη και την υποβολή της αίτησης, είναι πολλά και περίπλοκα. Σύμφωνα με τις οδηγίες του εθνικού μας φορέα (<https://www.iky.gr/el/erasmusplus>), αρχικά το ενδιαφερόμενο σχολείο θα πρέπει να διαβάσει την ανακοίνωση της εθνικής μονάδας της χώρας του. Στη συνέχεια να μελετήσει τον οδηγό 'Erasmus+ Οδηγός Προγράμματος' (370 σελίδες). Να ελέγξει τα κριτήρια επιλεξιμότητας, γιατί η αίτηση δεν μπορεί να υποβληθεί από μαθητή ή εκπαιδευτικό, αλλά μόνο από φορέα με νομική υπόσταση (όπως πχ το σχολείο). Επιπλέον πρέπει να παρακολουθεί τις προθεσμίες υποβολής, οι οποίες μπορεί να αλλάξουν. Πρέπει να εγγραφεί το σχολείο σε ένα σύστημα διαπίστευσης οργανισμών, το EU Login (πρώην ECAS). Στη συνέχεια το σχολείο θα πρέπει μέσω ενός συστήματος εγγραφής (organization registration system) να ανεβάσει τα νομιμοποιητικά του έγγραφα (όπως ΑΦΜ, ΦΕΚ ίδρυσης σχολείου) και να λάβει έναν μοναδικό αριθμό

(number ID). Επειδή η φόρμα της αίτησης είναι σε ηλεκτρονική μορφή (WEB), το σχολείο που μπαίνει για πρώτη φορά στο σύστημα πρέπει να φτιάξει έναν λογαριασμό **EU Login account**, πριν από την πρόσβαση στις φόρμες Ηλεκτρονικής Αίτησης και μόνο για την πρώτη φορά. Επίσης πρέπει να μελετηθεί ο «Οδηγός για τους αξιολογητές», (67 σελίδες) και να μετρηθούν οι χιλιομετρικές αποστάσεις των ταξιδιών με τον Μετρητή Απόστασης (Distance Calculator), προκειμένου να υπολογιστούν σωστά οι ταξιδιωτικές δαπάνες.

Η ίδια η αίτηση, αποτελείται από αρκετά κεφάλαια. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα κεφάλαια μιας αίτησης ΚΑ1, που είναι πιο απλή από την αίτηση για ΚΑ2: *Περιεχόμενο, Συμμετέχοντες Οργανισμοί, Αιτών Οργανισμός, Ιστορικό και Εμπειρία, Ευρωπαϊκό Σχέδιο Ανάπτυξης, Διαχείριση Σχεδίου, Δραστηριότητες, Προϋπολογισμός, Συμμετέχοντες, Προετοιμασία, Μαθησιακά Αποτελέσματα, Ειδικές Δαπάνες, Παρακολούθηση, Περίληψη Σχεδίου, Παράρτημα.*

Το κάθε κεφάλαιο με τη σειρά του, αποτελείται από υποενότητες. Για παράδειγμα, το *Ευρωπαϊκό Σχέδιο Ανάπτυξης*, που είναι ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο της αίτησης, αποτελείται από τις ακόλουθες υποενότητες (η παράθεση που ακολουθεί, γίνεται αυτολεξεί από την ηλεκτρονική φόρμα της αίτησης):

- Ποιες είναι οι βασικές ανάγκες και οι στόχοι του οργανισμού σας στον τομέα της ευρωπαϊκής κινητικότητας και συνεργασίας; (ανάπτυξη ως 5000 λέξεις).
- Καθορίστε τους βασικούς τομείς της δραστηριότητας του οργανισμού σας που θα θέλετε να βελτιώσετε και να εξηγήσετε πώς. Για παράδειγμα, σκεφτείτε τα σχέδιά σας για τη βελτίωση των ικανοτήτων του προσωπικού και της διαχείρισης, του περιεχομένου της διδασκαλίας και της κατάρτισης, μεθόδων και εργαλείων, ανάπτυξης βασικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων του προσωπικού και των εκπαιδευομένων, ανάπτυξης βιώσιμης διασυννοριακής συνεργασίας κλπ. (ανάπτυξη ως 5000 λέξεις).
- Παρακαλούμε να ορίσετε τους στόχους αυτού του σχεδίου: ποια από τις προσδιορισμένες ανάγκες, τους στόχους και τους βασικούς τομείς βελτίωσης σχεδιάζετε να στοχεύσετε μέσω των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στην παρούσα πρόταση σχεδίου; (ανάπτυξη ως 3000 λέξεις).
- Εάν χρειάζεται, παρακαλούμε να παρουσιάσετε εν συντομία τις άλλες δραστηριότητες του οργανισμού σας στον τομέα της ευρωπαϊκής και διεθνούς κινητικότητας και συνεργασίας, πέραν αυτής της αίτησης. (ανάπτυξη ως 3000 λέξεις).
- Ποια είναι τα πιο συναφή θέματα που αντιμετωπίζει το σχέδιό σας; (Πολλαπλών επιλογών).

Έτσι μια αίτηση για να τύχει μιας καλής βαθμολογίας και να εξασφαλίσει έγκριση και χρηματοδότηση, απαιτεί σε πρώτη φάση μια πολύ καλή προετοιμασία και στη

συνέχεια ένα απαιτητικό στάδιο σύνταξης. Στη παρούσα δημοσίευση εξαιτίας των περιορισμών, δεν θα αναλυθεί η γραφειοκρατία που υπάρχει και σε άλλες φάσεις ενός ευρωπαϊκού προγράμματος, όπως στην υλοποίηση του προγράμματος ή στη σύνταξη της ενδιάμεσης και της τελικής έκθεσης.

4. Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Πλήθος ερευνών στο εξωτερικό τονίζουν τη θετική συνεισφορά των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Καταγράφεται βελτίωση των εκπαιδευτικών συστημάτων, της επίδοσης των εκπαιδευτικών και των μαθητών στη σχολική εκπαίδευση (Χατζηπέτρου, 2019), αλλά και συνεισφορά στην αναθεώρηση στερεοτύπων, στην εμπέδωση της αίσθησης του Ευρωπαίου Πολίτη και τη δικτύωση μεταξύ των σχολείων (Zevgitis & Emvalotis, 2015).

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει και στην ελληνική βιβλιογραφία μεγάλος αριθμός αντίστοιχων ευρημάτων. Πιο συγκεκριμένα η Δαββέτα (2020) αναφέρει την θετική συμβολή των προγραμμάτων στην επαγγελματική πρόοδο των εκπαιδευτικών, στα μαθησιακά αποτελέσματα και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων. Η Τερζούδη (2017) τονίζει τον καινοτόμο χαρακτήρα τους και τη συνεισφορά τους στην επίτευξη των στόχων της ευρωπαϊκής πολιτικής για την εκπαίδευση. Η Μπρούτσου (2018) σημειώνει ότι μέσα από τη συμμετοχή σε αυτά τα προγράμματα ενισχύεται η προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και η καλλιέργεια εννοιών όπως η δημοκρατία, η ισότητα καθώς και κίνητρα και ευκαιρίες για απόκτηση νέων δεξιοτήτων. Η Βέτσικα (2020) καταγράφει τη θετική επίδραση στην εξωστρέφεια και στην εκμάθηση ΤΠΕ και ξένων γλωσσών. Ο Κωστής (2017) συμπεριλαμβάνει στα οφέλη την ενίσχυση της κουλτούρας αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών καθώς και τη δικτύωση των σχολείων σε μεγάλες εκπαιδευτικές πλατφόρμες. Η Διαμαντοπούλου (2010) επίσης αναδεικνύει αντίστοιχο πλήθος θετικών ευρημάτων για τους συμμετέχοντες, όπως και οι Μανούσου και Εκίζογλου (2017). Πολλοί ερευνητές τονίζουν συχνά το θετικό αντίκτυπο που έχει η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα στην ενσωμάτωση καινοτομιών και στις πολλές και ποικίλες ευκαιρίες που προσφέρουν στους εκπαιδευτικούς (Maragkos & Gyftoula, 2015, Λιάπη, 2015, Τσούτσια, 2017).

Όμως οι έρευνες κάνουν λόγο και για ανασταλτικούς παράγοντες, πέρα από τη γενική πολυπλοκότητα των χρηματοδοτούμενων έργων (J nsd ttir, 2016), που εμποδίζουν τους εκπαιδευτικούς να λάβουν μέρος σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα ΚΑ1 ή ΚΑ2. Πιο συγκεκριμένα, συχνά αναφέρεται η πολυπλοκότητα και η γραφειοκρατία στη συγγραφή της αίτησης (Τερζούδη, 2017), η γενικότερη γραφειοκρατία σε διάφορα στάδια της υλοποίησης του προγράμματος (Διαμαντοπούλου, 2010, Βέτσικα, 2020), η γνώση ξένης γλώσσας και ο φόρτος εργασίας εκτός ωραρίου (Βέτσικα, 2020), ο αρνητικός ρόλος του διευθυντή, η έλλειψη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και η ελλιπής τους στήριξη από το ΙΚΥ (Διαμαντοπούλου, 2010).

5. Μεθοδολογία

5.1. Σκοπός

Αφετηρία της έρευνας αποτέλεσε η εμπειρία που αποκτήθηκε από την έγκριση, τη συμμετοχή και την υλοποίηση τριών ευρωπαϊκών προγραμμάτων με το 1ο Δημοτικό Σχολείο Φιλιατών «Κωνσταντίνος Ζάππας», στο νομό Θεσπρωτίας. Μέσα από αυτή την εμπειρία, διαμορφώθηκε η ερευνητική υπόθεση ότι η γραφειοκρατία κατά τη σύνταξη της αίτησης αποτελεί τον πλέον αποτρεπτικό παράγοντα συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε ευρωπαϊκά προγράμματα σχολικής εκπαίδευσης. Και τα τρία προγράμματα υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του ισχύοντος Erasmus+ 2014 - 2020 και χρηματοδοτήθηκαν από την Εθνική Μονάδα της χώρας μας, δηλαδή το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Πιο συγκεκριμένα τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν ήταν:

- Βασική Δράση 1 (KA1) με κωδικό 2015-1-EL01-KA101-013170 και τίτλο 'Ansprüche und Praxis der Förderung an finnischen Schulen', που υλοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2015, στο Ελσίνκι,
- Βασική Δράση 2 (KA2) με κωδικό 2015-1-ES01-KA219-015783_2 και τίτλο 'S/He is equal in Europe', που ολοκληρώθηκε το 2016 με τη συμμετοχή εννιά χωρών και πολλές μετακινήσεις στο εξωτερικό (Ρουμανία, Ισπανία, Βουλγαρία, Φινλανδία, Τουρκία),
- Βασική Δράση 1 (KA1), με κωδικό 2019-1-EL01-KA101-061779 και τίτλο 'Διαχείριση τάξης σε σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης', που υλοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2020, στο Δουβλίνο.

Ο σκοπός αυτής της έρευνας είναι η διερεύνηση εκείνων των παραγόντων, που λειτουργούν αποτρεπτικά στη συμμετοχή των εκπαιδευτικών Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus+ (KA1, KA2), παρά το ενδιαφέρον τους να λάβουν μέρος σε αυτά. Από τους παράγοντες που δυσχεραίνουν τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε ευρωπαϊκά προγράμματα, θα διερευνηθεί τέλος αν υπάρχει κάποιος που κατά τη γνώμη των εκπαιδευτικών ξεχωρίζει, αποδίδοντας του μεγαλύτερη βαρύτητα.

5.2. Δείγμα

Το δείγμα αποτελούν 110 εκπαιδευτικοί των δυο πρώτων βαθμίδων εκπαίδευσης. Στο σύνολο του δείγματος υπάρχουν 51 άντρες (46,4%) και 59 γυναίκες (53,6%). Από το σύνολο του δείγματος (110) οι 23 εκπαιδευτικοί (20,9%) έχουν λάβει μέρος τουλάχιστον σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα (KA1 ή KA2). Επίσης από το σύνολο του δείγματος (110) οι 18 εκπαιδευτικοί (16,4%) έχουν αναλάβει ρόλο συντονιστή στη σχολική τους μονάδα κατά τη διεκδίκηση ή υλοποίηση προγράμματος (KA1 ή KA2).

5.3. Ερευνητικά Εργαλεία

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν οι φόρμες της Google (Google Form), ένα δωρεάν λογισμικό που παρέχει η Google. Πρόκειται για ένα λογισμικό δημιουργίας ερωτηματολογίων, που κάνει εύκολο το διαμοιρασμό τους. Επίσης επιτρέπει τη δημιουργία, την επεξεργασία και γενικότερα τη διαχείριση μιας έρευνας, αφού οι συλλεγόμενες πληροφορίες μπορούν να εισαχθούν αυτόματα σε ένα υπολογιστικό φύλλο (spreadsheet). Ο ερευνητής μπορεί επίσης να δει τις απαντήσεις συνολικά ή μεμονωμένα, καθώς και να τις εκτυπώσει, ενώ εξασφαλίζει την ανωνυμία των συμμετεχόντων.

Μελετώντας τη βιβλιογραφία δεν βρέθηκε κάποιο έτοιμο ερωτηματολόγιο. Όμως από τη μελέτη της βιβλιογραφίας βρέθηκαν και συγκεντρώθηκαν αναφορές σε παράγοντες που δυσχεραίνουν τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε ευρωπαϊκά προγράμματα σχολικής εκπαίδευσης και κατασκευάστηκε ερωτηματολόγιο από την αρχή. Η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου εξακριβώθηκε με τη μέθοδο των επαναληπτικών μετρήσεων, αλλά και με τη σαφή διατύπωση των ερωτημάτων. Αρχικά δόθηκε πιλοτικά σε 10 εκπαιδευτικούς. Αφού συμπληρώθηκε, μετά από μικρό διάστημα χορηγήθηκε ξανά στα ίδια άτομα και προέκυψε ικανοποιητική συσχέτιση των βαθμολογιών των δυο μετρήσεων.

Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν (εκτός από τα δημογραφικά τους στοιχεία) σε μία μόνο ερώτηση: 'Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες κατά τη γνώμη σας, δυσχεραίνουν τη συμμετοχή εκπαιδευτικών σε ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus+ KA1 ή KA2;' Στην απάντηση διάλεξαν μέχρι τρεις (χωρίς αξιολογική σειρά) παράγοντες που θεωρούσαν σημαντικότερους.

Στην ερώτηση αυτή συγκεντρώθηκαν οι σημαντικότεροι παράγοντες σύμφωνα με τη βιβλιογραφία. Πιο συγκεκριμένα, οι παράγοντες ήταν:

- Έλλειψη ενδιαφέροντος από το σύλλογο διδασκόντων.
- Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης).
- Γραφειοκρατία στην υλοποίηση του προγράμματος (πρακτικά αποδοχής, μετακινήσεων, εκθέσεις, παραδοτέα).
- Δυσκολίες οικονομικής διαχείρισης.
- Φόρτος εργασίας (εργασία εκτός ωραρίου).
- Γνώση ξένης γλώσσας.
- Γνώση ΤΠΕ.

5.4. Στατιστική Επεξεργασία

Για την ανάλυση των ποιοτικών μεταβλητών κατηγορίας (nominal) χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της περιγραφικής στατιστικής (Κάτσης, Σιδερίδης και Εμβλωτής, 2011) με τη βοήθεια υπολογιστικού φύλλου spreadsheet. Καταμετρήθηκαν οι τιμές όλων των ποιοτικών μεταβλητών, δηλαδή υπολογίστηκε η συχνότητα εμφάνισης και παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα (Πίνακες 1, 2, 3). Δεν έγινε επιπλέον διερεύνηση ανεξαρτησίας δυο κατηγορικών μεταβλητών με τον έλεγχο χ^2 , λόγω περιορισμών της δημοσίευσης.

6. Αποτελέσματα

Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι το σύνολο των εκπαιδευτικών (110 εκπαιδευτικοί) θεωρεί ως αποτρεπτικότερο παράγοντα τη 'Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης)', δίνοντάς του τη μεγαλύτερη βαρύτητα (78 ψήφοι). Στη δεύτερη θέση βαρύτητας (68 ψήφοι) τοποθετεί τον παράγοντα 'Γραφειοκρατία στην υλοποίηση του προγράμματος (πρακτικά αποδοχής, μετακινήσεων, εκθέσεις, παραδοτέα)', στην τρίτη θέση (46 ψήφοι) τον παράγοντα 'Έλλειψη ενδιαφέροντος από το σύλλογο διδασκόντων', στην τέταρτη θέση (38 ψήφοι) τον παράγοντα 'Γνώση ξένης γλώσσας', στην πέμπτη θέση (35 ψήφοι) τον παράγοντα 'Φόρτος εργασίας (εργασία εκτός ωραρίου)', στην έκτη θέση (16 ψήφοι) τον παράγοντα 'Δυσκολίες οικονομικής διαχείρισης', στην έβδομη θέση (5 ψήφοι) τον παράγοντα 'Γνώση ΤΠΕ' και στην όγδοη θέση (1 ψήφος) τον παράγοντα 'Άλλο: δεν υπάρχει ενημέρωση από τον διευθυντή της σχολικής μονάδας' (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Σύνολο εκπαιδευτικών (110)

Παράγοντες	Συχνότητα	Ποσοστό
Έλλειψη ενδιαφέροντος από το σύλλογο διδασκόντων	46	16,00%
Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης)	78	27,20%
Γραφειοκρατία στην υλοποίηση του προγράμματος (πρακτικά αποδοχής, μετακινήσεων, εκθέσεις, παραδοτέα)	68	23,70%
Δυσκολίες οικονομικής διαχείρισης	16	5,60%
Φόρτος εργασίας (εργασία εκτός ωραρίου)	35	12,20%
Γνώση ξένης γλώσσας	38	13,20%
Γνώση ΤΠΕ	5	1,80%
Άλλο	1	0,30%

Για τις επόμενες δυο υπο-ομάδες εκπαιδευτικών θα αναφερθούν λόγω περιορισμού χώρου μόνο οι τρεις πρώτες επιλογές παραγόντων, δηλαδή αυτοί που εμφανίζονται με τη μεγαλύτερη συχνότητα. Πιο συγκεκριμένα η υπο-ομάδα των εκπαιδευτικών (23 εκπαιδευτικοί) που έχει λάβει μέρος έστω και σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα ΚΑ1 ή ΚΑ2 επιλέγει στην πρώτη θέση βαρύτητας (18 ψήφοι) τον παράγοντα 'Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης)', στη δεύτερη θέση (11 ψήφοι) τον παράγοντα 'Γραφειοκρατία στην υλοποίηση του προγράμματος (πρακτικά αποδοχής, μετακινήσεων, εκθέσεις, παραδοτέα)' και στην τρίτη θέση (9 ψήφοι) τον παράγοντα 'Έλλειψη ενδιαφέροντος από το σύλλογο διδασκόντων' και τον παράγοντα 'Γνώση ξένης γλώσσας' (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Εκπαιδευτικοί (23) που έχουν λάβει μέρος σε πρόγραμμα ΚΑ1 ή ΚΑ2

Παράγοντες	Συχνότητα	Ποσοστό
Έλλειψη ενδιαφέροντος από το σύλλογο διδασκόντων	9	16,70
Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης)	18	33,30
Γραφειοκρατία στην υλοποίηση του προγράμματος (πρακτικά αποδοχής, μετακινήσεων, εκθέσεις, παραδοτέα)	11	20,40
Δυσκολίες οικονομικής διαχείρισης	1	1,80
Φόρτος εργασίας (εργασία εκτός ωραρίου)	5	9,30
Γνώση ξένης γλώσσας	9	16,70
Γνώση ΤΠΕ	1	1,80
Άλλο	0	0,00

Η υπο-ομάδα των εκπαιδευτικών που έχει αναλάβει ρόλο συντονιστή (18 εκπαιδευτικοί) στη σχολική τους μονάδα κατά τη διεκδίκηση ή υλοποίηση προγράμματος επιλέγει στην πρώτη θέση βαρύτητας (13 ψήφοι) τον παράγοντα 'Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης)', στη δεύτερη θέση (10 ψήφοι) τον παράγοντα 'Γραφειοκρατία στην υλοποίηση του προγράμματος (πρακτικά αποδοχής, μετακινήσεων, εκθέσεις, παραδοτέα)' και στην τρίτη θέση (6 ψήφοι) τον παράγοντα 'Έλλειψη ενδιαφέροντος από το σύλλογο διδασκόντων' και τον παράγοντα 'Γνώση ξένης γλώσσας' (Πίνακας 3).

Πίνακας 3: Εκπαιδευτικοί (18) που είχαν ρόλο συντονιστή σε ΚΑ1 ή ΚΑ2

Παράγοντες	Συχνότητα	Ποσοστό
Έλλειψη ενδιαφέροντος από το σύλλογο διδασκόντων	6	14,30
Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης)	13	31,00
Γραφειοκρατία στην υλοποίηση του προγράμματος (πρακτικά αποδοχής, μετακινήσεων, εκθέσεις, παραδοτέα)	10	23,80
Δυσκολίες οικονομικής διαχείρισης	2	4,80
Φόρτος εργασίας (εργασία εκτός ωραρίου)	4	9,50
Γνώση ξένης γλώσσας	6	14,30
Γνώση ΤΠΕ	1	2,30
Άλλο	0	0,00

7. Συμπεράσματα

Από τις απαντήσεις του δείγματος προκύπτει ότι η γραφειοκρατία, σε όλα τα στάδια (αίτηση και υλοποίηση) ενός ευρωπαϊκού προγράμματος σχολικής εκπαίδευσης, αναδεικνύεται ως ο πλέον αποτρεπτικός παράγοντας για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρά την επιθυμία τους, να διεκδικήσουν τη συμμετοχή τους και να λάβουν μέρος σε ένα πρόγραμμα Erasmus+ ΚΑ1 ή ΚΑ2. Ειδικότερα, η γραφειοκρατία κατά τη σύνταξη της αίτησης ξεχωρίζει ως ο αποτρεπτικός παράγοντας που οι εκπαιδευτικοί του αποδίδουν τη μεγαλύτερη βαρύτητα από όλους τους άλλους. Άρα τα αποτελέσματα συμφωνούν με τα πορίσματα της βιβλιογραφίας σε Ελλάδα και εξωτερικό, τα οποία παρουσιάζουν την γραφειοκρατία ως έναν από τους πλέον ανασταλτικούς παράγοντες.

Με τις απόψεις αυτές συμφωνούν και οι δυο πιο έμπειρες υπο-ομάδες του δείγματος, οι εκπαιδευτικοί δηλαδή που έχουν κατά το παρελθόν λάβει μέρος σε τέτοια προγράμματα ή είχαν ρόλο συντονιστή αντίστοιχων προγραμμάτων στο σχολείο τους. Επιπλέον παρατηρείται ότι η άποψη των εκπαιδευτικών, ειδικά για τον παράγοντα 'Γραφειοκρατία αίτησης (εγγραφή στο σύστημα, εύρεση εταίρων ή παρόχων, πολλές σελίδες συγγραφής της αίτησης)', εξαρτάται από την υπο-ομάδα του δείγματος που ανήκουν, αφού όσοι εκπαιδευτικοί έχουν εμπειρία σε ευρωπαϊκά προγράμματα φαίνεται ότι ψηφίζουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από το γενικό δείγμα, τον παράγοντα αυτό.

Βέβαια η έρευνα υπόκειται σε περιορισμούς. Οι σημαντικότεροι εξ αυτών είναι ο σχετικά μικρός αριθμός δείγματος και η περιορισμένη χρήση στατιστικών εργαλείων για διερεύνηση συσχετισμών. Ακόμα και έτσι όμως, η ουσία των συμπερασμάτων δεν απομειώνεται.

Αναμφισβήτητα τα οφέλη από τη συμμετοχή ενός σχολείου σε τέτοια προγράμματα είναι αποδεδειγμένα. Όμως, κύριος στόχος των προγραμμάτων αυτών (όπως αναφέρεται και στον οδηγό τους), παραμένει η άμβλυση των ανισοτήτων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο εκδημοκρατισμός και η παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους, προωθώντας μια *Ευρωπαϊκή Διάσταση* στο εκπαιδευτικό σύστημα των χωρών – μελών. Στην πράξη αυτός ο στόχος γίνεται πιο δύσκολος, αν ληφθεί υπόψη η απαιτούμενη τεχνοκρατική γλώσσα και μια γραφειοκρατία, που κάθε άλλο παρά μειώνουν τελικά το *δημοκρατικό έλλειμμα* της Ε.Ε.

Αυτό παρατηρείται και στο Erasmus+ σε ό,τι αφορά τουλάχιστον τη σχολική εκπαίδευση. Η φόρμα της αίτησης απαιτεί χρήση συγκεκριμένης τεχνικής ορολογίας και την υιοθέτηση τελικά μιας συγκεκριμένης «μανιέρας» από τους εκάστοτε συντάκτες της. Αυτό προφανώς και οδηγεί σε αποκλεισμούς σχολείων, που δεν έχουν πρόσβαση, για πολλούς λόγους, στη γνώση τεχνοκρατικών πληροφοριών. Από τα στατιστικά που παρέχει η εθνική μας μονάδα (IKY), προκύπτει ότι τα εγκεκριμένα σχέδια KA1 για το 2019 των μεγάλων αστικών περιοχών (πχ Αθήνα, Θεσσαλονίκη) υπερτερούν σημαντικά έναντι άλλων περιοχών (<https://www.iky.gr/el/statistika-stoixeia-ka1/erasmus-ka1-sxoliki-ekpaidefsi/2019>).

Αυτό γεννά προβληματισμό, εκτός αν δεχτούμε ότι τα περιφερειακά σχολεία δεν ενδιαφέρονται να συμμετέχουν. Αυτός ο προβληματισμός αν υιοθετηθεί, μπορεί να καταλήξει σε μια ολοκληρωμένη πρόταση αντιμετώπισης. Μια τέτοια πρόταση θα ήταν η θέσπιση κάποιων απλών και ουσιαστικών κριτηρίων επιλογής εκπαιδευτικών και σχολείων, που θα συμβάλλουν στη μείωση της γραφειοκρατίας και σε ένα πιο δημοκρατικό σύστημα επιλογών όσων κάνουν αίτηση συμμετοχής. Πιο συγκεκριμένα:

- Η πιστοποιημένη γνώση ξένης γλώσσας, έστω σε επίπεδο B1 ή B2, για τους συμμετέχοντες.
- Η αξιολόγηση της αίτησης όσων σχολείων δεν έχουν λάβει μέρος ποτέ σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα, να προμοδοτείται στη βαθμολόγησή της συγκριτικά με τις αιτήσεις σχολείων που έχουν λάβει μέρος σε τρία και άνω προγράμματα.
- Η εγγραφή των σχολείων στο σύστημα διαπίστευσης EU Login και οι διαδικασίες απόκτησης μοναδικού κωδικού ID να γίνονται από την Περιφέρεια Εκπαίδευσης με το αντίστοιχο τμήμα ευρωπαϊκών προγραμμάτων που διαθέτει, μετά από αίτημα του σχολείου.
- Η τελική επιλογή να γίνεται με κλήρωση μεταξύ των αιτήσεων που συγκεντρώνουν μια ικανοποιητική βαθμολογία (πάνω από μια ορισμένη βάση).

Έτσι θα περιοριστεί το φαινόμενο να υπάρχουν σχολεία με δυο, τρεις ή και περισσότερες συμμετοχές και από την άλλη σχολεία που ενώ καταθέτουν συνεχώς αιτήσεις δεν γίνονται δεκτά. Το νέο Erasmus+ για το 2021 – 2027 αναμένεται να έχει σχεδόν διπλάσια χρηματοδότηση (από 15 σε 26 δις ευρώ) και απλουστευμένες διαδικασίες. Περισσότερα θα γίνουν γνωστά με τη δημοσίευση του νέου οδηγού, που αναμένεται στις αρχές του 2021.

Βιβλιογραφία

- Diamantopoulou, A. (2006) The European Dimension in Greek education in the context of the European Union. *Comparative Education*, 42, 131-151.
- Jónsdóttir, I. (2016) *Hard or soft skills?: how the Erasmus plus project leaders view the relative importance of skills when it comes to conducting their projects* (Doctoral dissertation). Reykjavik University, Reykjavik.
- Lakasas, A. (2018, July 10) Erasmus program students upset by Greek bureaucracy. *Ekathimerini*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2021, από <https://www.ekathimerini.com/230499/article/ekathimerini/news/erasmus-program-students-upset-by-greek-bureaucracy>
- Maragos, D. & Gyftoula, G. (2015) Erasmus+ Key Action 1: the European project experience of the 3rd Primary School of Zografou aiming at teachers training and professional development. *1st Conference of the Department of Methodologies, Policies and Training practices*, 20-22 February 2015. Korinthos.
- Osler, A. (2012) Citizenship Education in Europe. In Banks J.A. (Ed.) *Encyclopedia of Diversity in Education* (1, 375-378). London and Los Angeles (CA): Sage.
- Zevgitis, T. & Emvalotis, A. (2015) The impact of European programmes dealing with mobility in secondary education. *Journal of international Mobility*, 3, 61-80.
- Αμανατίδης, Ν. (2019) Η πορεία από την συγγραφή της αίτησης ως τον συντονισμό και τη διαχείριση ενός Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus Plus ΚΑ2. *Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία*, 2, 403-410.
- Βέτσικα, Α. (2020) *Εφαρμογή ευρωπαϊκών προγραμμάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση του νομού Μαγνησίας: Η περίπτωση του Erasmus* (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
- Γκόβαρης, Χ. και Ρουσσάκης, Ι. (2008) *Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτικές στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

- Δαββέτα, Ε. (2020) *Αντιλήψεις εκπαιδευτικών Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης για τη συμβολή των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Erasmus+KA2 στη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.
- Διαμαντοπούλου, Α. (2010) *Διερεύνηση των καινοτόμων στοιχείων των εταιρικών σχολικών συμπράξεων: σύγκριση δύο προγραμμάτων Comenius 1* (Διδακτορική Διατριβή). Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020) *Erasmus+ Οδηγός Προγράμματος*.
- Κάτσης, Α., Σιδερίδης, Γ. & Εμβαλωτής, Α. (2010) *Στατιστικές μέθοδοι στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Τόπος.
- Κωστής, Ν. (2017) *Εκπαιδευτικές Καινοτομίες στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Μελέτη των απόψεων των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών για τα δίκτυα σχολείων του Προγράμματος eTwinning στην Περιφέρεια Ηπείρου* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.
- Λιάπη, Π. (2015) *Η Συμβολή του Προγράμματος Comenius στην Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών: Η περίπτωση της περιφέρειας της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.
- Μανούσου, Ε. & Εκίζογλου, Μ. (2017) *Γιατί Erasmus+; Σκέψεις και προβληματισμοί από τη συμμετοχή σε πρόγραμμα KA1, ERASMUS+: Ένταξη και διαφοροποιημένη διδασκαλία στην Ευρώπη. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 9(6B), 178-184.*
- Μαρίνος, Γ. (2016, Ιούλιος 2) *Ο αποξενωτικός ρόλος της κοινοτικής γραφειοκρατίας. Το Βήμα*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2021, από <https://www.tovima.gr/2016/07/02/opinions/o-apoksenwtikos-rolis-tis-koinotikis-grafeiokratias/>
- Μόνιου, Ζ. (2019) *Η Ευρώπη στο σχολείο: οι Σχολικές Συμπράξεις Erasmus+ ως εργαλεία εξευρωπαϊσμού* (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς.
- Μπρούτσου, Φ. (2018) *Η επιμόρφωση μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος «Βασική Δράση 1/KA1 του Erasmus+» ως μοχλός επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών - Μια ποιοτική προσέγγιση* (Διπλωματική Εργασία). Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη.
- Πασιάς, Γ. (2006) *Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση, Τόμος I & II*. Αθήνα: Gutenberg.
- Τερζούδη, Τ. (2017) *Διερεύνηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων και των αποτελεσμάτων τους στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση Σερρών* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.
- Τσούτσια, Φ. (2017) *Η διερεύνηση της μαθησιακής κινητικότητας των Ελλήνων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης 1/ KA1 του Erasmus+* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.

- Φραγκονικολόπουλος, Χ. (2016) Το ζήτημα της δημοκρατίας στην ευρωπαϊκή ένωση. Στο Ν. Μαραβέγιας (Επιμ.), *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δημιουργία, Εξέλιξη, Προοπτικές* (σσ. 219 – 234). Αθήνα: Κριτική.
- Χατζηπέτρου, Ε. (2019) *Η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης και το πρόγραμμα Erasmus+: Επιδράσεις και μετασχηματισμοί στο σχολείο και τους εκπαιδευτικούς* (Διπλωματική Εργασία). ΕΚΠΑ, Αθήνα.